

Havo

Stokpaardjes

De verlichting van het examen voor de havo deed dit jaar voor het eerst zijn intrede. Geen vragen meer over de prehistorie, oudheid en de middeleeuwen. Alleen nog maar twee grote periodes: de vroegmoderne en de moderne tijd. En ook de verplichte voorbeelden werden losgelaten. Dat dit automatisch betekende dat de lengte van het examen zou kunnen worden ingekort (zoals mijn leerlingen hoopten) is uiteraard onjuist. Er worden simpelweg meer vragen gesteld over de periode van 1500 tot 2000. Logisch. Wat niet erg logisch lijkt is om – na een leuke openingsvraag over namen van kinderen door de eeuwen heen – de tweede vraag te stellen over de beeldhouwer Ghiberti die leefde in de periode vóór 1500. Uiteraard is de renaissance een relevante periode om te behandelen, maar een leerling zou de schrik om het hart kunnen slaan wanneer hij plotsklaps de jaartallen leest die horen bij de Italiaanse beeldhouwer: 1378-1455.

De verplichte voorbeelden zijn dan wel losgelaten, opvallend genoeg kwamen de bekende stokpaardjes van de examenmakers weer langs: de Pacificatie, Willem en het Plakkaat, een vraagje over een verlicht vorst, de buitenlandse politiek van Bismarck en Der Kaiser, het Dawesplan, de Hongaarse Opstand en de Praagse Lente, en traditiegetrouw eindigend met een vraag die betrekking heeft op een van de laatste kenmerkende aspecten.

Was het hierdoor een makkelijk examen? Volgens mij niet. Vraag 3 over de *Deux-aesbijbel* lijkt me voor de leerlingen moeilijk te beantwoorden omdat de Vrede van Augsburg met die vervelende Latijnse namen niet bij iedereen in het hoofd gebeiteld staat.

Daar staat tegenover dat er een aantal eenvoudige vragen tussen zaten, zoals de vraag over de buitenlandse politiek van Duitsland. Ja, als je die nu nog fout hebt, dan weet ik het ook niet meer. En wat te denken van de grote gebeurtenissen in Berlijn? Eerst een volgordevraag en vervolgens de juiste tekst er bij zoeken. Dat moet toch echt geen problemen opleveren, het levert in ieder geval geen discussies op met de tweede corrector en het kijkt nog lekker snel na ook.

Hulde voor de examenmakers voor wat betreft bron 5, het bankbiljet met daarop de steenkoolleveringen, en bron 9 over het Belgische meisje Dolores (vernoemd naar een Spaanse strijdster uit de Burgeroorlog?) dat opgroeit in Oost-Berlijn en niet begrijpt waarom al die klasgenoten niet terugkomen.

Ik schreef al dat ik verwacht dat vraag 3 weleens wat problemen op zou kunnen leveren, maar er zijn uiteraard meer:

Ben Vriesema doceert op het Jac. P. Thijsse-college in Castricum.

Bron 11. Op 3 september 1968 publiceert de Amerikaanse krant *The Washington Post* deze prent van Herblock over het neerslaan van de Praagse Lente.

■ Bij vraag 6 (het koopliedenbestuur reageert op de komst van migranten naar de stad) moeten de leerlingen de link leggen tussen de economische groei van de Republiek en de vakkennis van migranten. Ik hoop maar dat ze dat door hebben.

■ Vraag 12 over de bruikbaarheid van de bron voor de onderzoeksvragen over kinderarbeid en vraag 19 over de betrouwbaarheid van de geheime Hitlerbespreking worden – hoewel vele malen en uittrenturen besproken – door velen toch nog fout gemaakt.

■ Bij vraag 23 staat niet wat voor ‘soort’ krant *De Waarheid* is. Dat zou het ook te makkelijk maken, maar aan de andere kant wordt het voor leerlingen nu ingewikkeld om tot het juiste antwoord te komen als ze niet weten dat de krant een communistisch dagblad is.

Kortom, het lijkt mij een examen dat niet heel veel problemen geeft, met af en toe een pittige vraag, maar er zaten genoeg vragen tussen die je als havo-leerling toch probleemloos zou moeten kunnen maken. Na afloop van het examen ben ik direct op de kandidaten afgelopen om ze te vragen wat ze ervan vonden. Een enkeling was het met mee eens dat het examen ‘te doen’ was, het merendeel baalde van de hoeveelheid en de complexiteit. Ze waren vooral chagrijnig omdat er een aantal vragen bij waren die ze erg moeilijk vonden: ‘de immigranten-vraag’, de vraag over keizer Jozef II en die vraag over dat ‘bankbiljet’. Blijkbaar vond ik als docent het examen makkelijker dan mijn leerlingen. Nu maar wachten en hopen op een hoge N-term. ■